

I. Jak planować lekcję o wykonywanym zawodzie prawniczym?

Poniżej przedstawiamy propozycję poprowadzenia zajęć o wykonywanym zawodzie prawniczym. Możesz skorzystać z naszych pomysłów jako gotowej matrycy zajęć, skorzystać z wybranych zadań, uzupełniając je własnymi, lub nie korzystać z nich w ogóle i zrealizować własne pomysły. Prosimy jednak, by prowadzone lekcje realizowały poniższe punkty.

1. Więcej niż wykład

Zachęcamy, by lekcję przeprowadzić z użyciem metod aktywizujących pozwalających OU (osobom uczestniczącym) zaangażować się, wykonać ćwiczenie, uruchomić samodzielne myślenie. Taki sposób poprowadzenia zajęć stwarza szansę na to, że OU otworzą się - odważą się zadawać pytania, prawdziwie zainteresują prawem, zapamiętają przekaz lekcji. W aktywizującym zaplanowaniu lekcji może pomóc na przykład cykl Kolba (więcej w propozycji scenariusza lekcji poniżej).

2. Odniesienie do Konstytucji RP

Konstytucja to akt o fundamentalnej wartości, opisujący podstawy ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, a także prawa i wolności człowieka. Warto, by każda osoba w Polsce miała doświadczenie czytania Konstytucji, znała ją i widziała związek między tym aktem prawa a swoim życiem. Dlatego zachęcamy, by podczas zajęć odnosić się do Konstytucji - pokazać, w jaki sposób akt ten umacnia dany zawód prawniczy, a jednocześnie jakie zasady i wartości zawarte w Konstytucji pozwala urzeczywistniać wykonywanie danego zawodu prawniczego (np. prawo do sądu, prawo własności prywatnej).

3. Aspekt europejski

Na okres od 1 stycznia do 30 czerwca przypada polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej. To powód, dla którego warto przypominać o korzyściach i dodatkowych możliwościach, jakie niesie z sobą członkostwo w Unii Europejskiej. Zachęcamy, by podczas lekcji uwzględnić europejskie i unijne aspekty wykonywanego zawodu. W jaki sposób członkostwo w Unii Europejskiej oraz prawo europejskie wpływa na wykonywanie danego zawodu prawniczego?

4. Ukazanie wartości danego zawodu i jego roli w demokracji

Zachęcamy, by podczas zajęć mówić o wartościach, na jakich opiera się dany zawód i pokazywać jego szczególną rolę w demokracji i dla budowania społeczeństwa obywatelskiego.

II. Schemat zajęć

Poniżej przedstawiamy sposób, w jaki możesz poprowadzić zajęcia. O każdym z poniższych punktów możesz przeczytać więcej w propozycji scenariusza poniżej.

- Przedstaw się i powiedz, kim jesteś lub pozwól zgadnąć to osobom uczestniczącym ujawniając kolejne szczegóły swojej pracy.
- Zaprosz osoby uczestniczące do wykonania zadania, które przybliży im Twój zawód (np. rozwiązanie przypadku, quiz).
- Porozmawiaj o ich pracy podczas rozwiązywania zadania. Jak się w niej odnaleźli? Co było wyzwaniem? Jakie pytania i dylematy omawianego zawodu widzą?
- Odnosząc się do tego, co usłyszałeś/usłyszałaś w poprzedniej części od osób uczestniczących, opowiedz więcej o swoim zawodzie. Zachęcamy, by odnieść się do wartości, którym hołduje, jego roli w demokracji i związku z Konstytucją oraz do europejskiego wymiaru jego wykonywania.
- Pokaż osobom uczestniczącym, w jakich sytuacjach mogą mieć styczność/chcieć mieć styczność z danym zawodem? Kiedy może to być potrzebne? Możesz też powiedzieć, jak wygląda ścieżka edukacyjna do wykonywania Twojego zawodu.
- Zapytaj osoby uczestniczące, czy zajęcia podobały im się, czy spełniły oczekiwania, co z nich wynoszą.

III. Propozycja scenariusza zajęć

Poszczególne części scenariusza opisane są według cyklu Kolba, którego główną zasadą jest nauczanie przez doświadczanie. Metoda ta pozwala pracować przez pewien czas lekcji w stylu uczenia się bliskim różnym grupom uczniów i uczennic i tym samym skuteczniej do nich dotrzeć. Dzięki temu, że lekcja rozpoczyna się od aktywnego ćwiczenia, doświadczania - zajęcia pozwalają zaangażować i włączyć w nie także te osoby uczestniczące, które nie zetknęły się dotąd lub nie były zainteresowane tematyką zajęć.

1. Doświadczenie

Celem tego etapu jest zaangażowanie OU (osób uczestniczących), sprawienie, by poczuły się włączone, zainteresowane. A także praktyczne zetknięcie OU z materiałem, o którym mówimy – tak, by czuły, że mają powody i mandat, by aktywnie uczestniczyć w kolejnych częściach zajęć.

Nie zdradzaj zbyt wiele. Możesz zacząć tak: “nazywam się Jan Iksiński (tu przedstaw się imieniem i nazwiskiem) i będę miał dziś z Wami lekcję o prawie”.

Zadaj pytanie: “kim jestem?”. Zdradzaj kolejne wskazówki, które mogą naprowadzić OU (osoby uczestniczące) na odpowiedź: pokaż lub załóż togę, pokaż zdjęcie togi lub swoje zdjęcie w todze, zdradź, że wykonujesz pracę w sądzie. OU zgadują. Gdy OU zgadną lub gdy proces zgadywania się przedłuża, przedstaw się, powiedz kim jesteś i gdzie pracujesz.

Opcja pierwsza doświadczenia - quiz

Przygotuj quiz o swoim zawodzie prawniczym.

Tam, gdzie zasady i warunki na to pozwalają (i czujesz, że sobie poradzisz) quiz może mieć postać elektroniczną, np. często wykorzystywanego przez nauczycieli i nauczycielki Kahoot’a - ([Kahoot! | Learning games | Make learning awesome!](#)). W takim przypadku należy wcześniej przygotować quiz i na zajęciach udostępnić go OU do otworzenia na swoich telefonach lub szkolnym sprzęcie.

Do rozstrzygnięcia pozostają wtedy kwestie techniczne - warto przed lekcją sprawdzić liczbę graczy dopuszczalną w quizie elektronicznym i liczbę osób uczestniczących. Warto też zapytać szkołę, jakie są zasady korzystania z telefonu w trakcie lekcji.

Quiz może mieć też postać wydrukowanego na kartce testu, który każdy rozwiąże i następnie sprawdzi sam dla siebie. Możesz też zadawać kolejne pytania quizu ustnie.

Możesz także podzielić OU na zespoły, by rozwiązały quiz w grupach. Zachęcamy, by w jednym zespole było maksymalnie pięć osób.

Zapowiedz, że zespół lub osoby które odpowiedzą prawidłowo na największą liczbę pytań zdobędą dla całej klasy kopertę zawierającą informację ważną dla dalszego przebiegu lekcji.

Przykładowy quiz dla zawodu ławnika może wyglądać następująco:

1. Czy można zostać ławnikiem w wieku 18 lat? N
2. Czy ławnik musi mieć wykształcenie wyższe? N
3. Czy ławnicy są wybierani w wyborach powszechnych? N
4. Czy ławnikiem może zostać funkcjonariusz policji lub adwokat? N
5. Czy kandydatów na ławników mogą zgłaszać politycy? N
6. Czy ławnik może przewodniczyć rozprawie? N
7. Czy ławnik ma prawo zadawania pytań podczas rozprawy? T
8. Czy kadencja ławników trwa 6 lat? N
9. Czy ławnik jest zobligowany do złożenia ślubowania? T
10. Czy ławnik otrzymuje rekompensatę pieniężną za udział w rozprawie? T

W kopercie dla OU znajduje się Konstytucja RP. Kopertę można wręczyć w tym momencie, można jednak zapowiedzieć, że nastąpi to za chwilę (patrz dalej). Gdy zwycięska osoba lub zespół otrzymują do ręki Konstytucję, osoba prowadząca prosi o odnalezienie i odczytanie artykułów, do których chce nawiązać - takich, które dotyczą jego zawodu lub których realizację wzmacnia wykonywanie danego zawodu.

Zobaczenie Konstytucji, wzięcie jej do ręki, nabranie przekonania, że to akt prawny, który może czytać każdy obywatel i obywatelka, nie tylko osoby z wykształceniem prawnym, jest ważnym celem lekcji. Dlatego zależy nam na tym, by w kopercie był egzemplarz Konstytucji i aby szukanie artykułów powierzyć OU. Jeśli z jakichś względów nie jest to możliwe, w kopercie mogą znajdować się wybrane wydrukowane artykuły Konstytucji.

Warto sprawdzić, czy egzemplarz Konstytucji dostępny jest w szkolnej bibliotece i - jeśli go nie ma - zachęcić szkołę do uzupełnienia księgozbioru. Można też zachęcić do wyprawy w tym celu do biblioteki (po lekcji) OU.

Opcja druga doświadczenia - kazus

W tym wariancie zachęcamy Cię do przygotowania kazusu - opisu sytuacji, która pokaże istotę danego zawodu - OU czytają i rozstrzygają/odpowiadają na pytania, które im zadasz. Można do kazusu dołączyć przepisy, których znajomość jest niezbędna do odpowiedzi na pytania.

Przykładowo w przypadku sędziego może to być stan faktyczny i decyzja do podjęcia, w przypadku adwokata lub radcy prawnego może to być dylemat związany z tajemnicą adwokacko-radcowską.

Podobnie jak w wariancie pierwszym, z quizem, możesz zapowiedzieć, że poprawne odpowiedzi nagrodzisz przekazaniem grupie koperty z pewnym aktem prawnym, którego zapisy wiele wnoszą do wykonywanego przez Ciebie zawodu.

2. Refleksja

Niektóre osoby uczą się najsukuteczniej, omawiając to, czego doświadczyły. To fragment lekcji, w którym możesz poznać wiedzę osób uczestniczących i zorientować się, na czym skupić się w kolejnym jej etapie - wiedzy.

Zapytaj OU, jak im się pracowało, czy zadania były trudne. W przypadku kazusów - zapytaj o wnioski (w zależności od pytań, które postawiłeś lub postawiłaś). Zapytaj, co jest istotą danego zawodu? Dlaczego jest ważny? Jaką funkcję pełni? Jakie wartości powinny przyświecać jego wykonywaniu? Czy przynależność do Unii Europejskiej coś tu wnosi?

3. Wiedza

Są osoby, które najskuteczniej uczą się, gdy ktoś wyłoży im wiedzę kawa na ławę - wprost, w postaci mini-wykładu, mini-wykładu interaktywnego (tj. w kontakcie z grupą - polecamy!), wykresów czy rysunków.

Opowiedz więcej o swoim zawodzie odnosząc się do tego, co usłyszałeś lub usłyszałaś od grupy w poprzedniej części. Bazuj na swoim praktycznym doświadczeniu - to ono jest tu najcenniejsze. Zachęcamy, by w tej części odnosić się do:

- Konstytucji RP (to moment, w którym możesz wręczyć grupie egzemplarze Konstytucji),
- roli danego zawodu w demokracji i znaczenia danego zawodu dla ochrony prawnej, w tym - ochrony praw i wolności człowieka i obywatela,
- europejskiego wymiaru danego zawodu,
- wartości, jakie wiążą się z danym zawodem.

4. Zastosowanie

To etap, w którym pokazujesz OU, jak w praktyce mogą wykorzystać zdobytą wiedzę i – w idealnej sytuacji – stwarzasz okazję do jej zastosowania na lekcji.

Zaproś OU do zastanowienia się, w jakich sytuacjach mogą zetknąć się z danym zawodem/skorzystać z tego, co oferuje. W jakich życiowych, mogących przydarzyć im się sytuacjach może on być potrzebny?

W tym kroku warto także podzielić się informacją o bezpłatnych usługach danego zawodu, o ile takie są dostępne.

Możesz podzielić się tu również drogą, jaką trzeba przejść, by wykonywać dany zawód.

5. Ewaluacja

Opcja pierwsza ewaluacji - "głosowanie nogami"

Zaproś OU do szczerego wyrażenia zdania o zajęciach - do głosowania nogami. Wskaż jedną stronę sali i powiedz, że tu jest umowny szczyt skali termometru (może położyć tam kartkę A4 z napisem "plus 30 stopni"). Następnie wskaż drugą stronę sali i powiedz, że tu jest jej najniższy punkt (może położyć kartkę minus 30 stopni"). Następnie zaproś do głosowania:

1. Oceń jak podobały Ci się zajęcia. Plus trzydzieści oznacza - bardzo się podobały, minus trzydzieści - bardzo się nie podobały. Osoba prowadząca powtarza - stań w miejscu na skali, które oddaje Twoją ocenę.
2. Oceń przydatność poznanej na zajęciach wiedzy. Plus trzydzieści oznacza - bardzo mi się przyda w życiu, minus trzydzieści - w ogóle mi się nie przyda.
3. Oceń, jaka część przedstawionej wiedzy była dla Ciebie nowa. Plus trzydzieści - dowiedziałem się bardzo dużo nowego, minus trzydzieści - nie dowiedziałem się kompletnie nic nowego.

Jeśli czasu jest mało, możesz poprzestać na jednym lub dwóch pytaniach.

Opcja druga ewaluacji - “rundka”

Zapytaj chętne osoby, co wynoszą dla siebie z dzisiejszych zajęć: co zapamiętają, co wydało im się szczególnie przydatne, co było dla nich najbardziej zaskakujące.

Gdy zadasz takie pytanie na forum sali, prawdopodobnie najpierw zapadnie cisza. To normalne. Gdy poczekasz kilka sekund, zobaczysz, że ktoś zabierze głos.

Opcja trzecia ewaluacji – anonimowe zebranie odpowiedzi

Wybrane pytania z powyższych opcji możesz zadać także anonimowo – w przygotowanej wcześniej ankiecie papierowej, online lub prościej - prosząc OU o zapisanie odpowiedzi na rozdanych im kartkach, które wychodząc z sali odłożą wybranym przez Ciebie miejscu.